

Dómsmálaráðuneytið
Skrifstofa réttarfars og stjórnslu
Borgartún 26
105 Reykjavík

Reykjavík, 20. nóvember 2023

Umsögn ÖBÍ réttindasamtaka um frumvarp til laga um breytingu á lögum um aðför nr. 90/1989 og lögum um nauðungarsölu, nr. 90/1991 ásamt síðari breytingum (stafræn málsmeðferð)

Stafræn meðferð mála hefur ýmsa kosti. Hún getur aukið afköst, minnkað álag á starfsmenn og stofnanir, brúað kerfi, fækkað snúningum málsaðila og bætt upplýsingagjöf. Þó verður að muna að hluti landsmanna hefur ekki aðgang að eða getur ekki nýtt sér stafrænar lausnir eða hefur ekki rafræn auðkenni sem þarf til að hafa aðgang að gögnum.

Ofuráhersla á staf- og rafrænar lausnir hefur oft valdið því að fyrri þjónustu- og stoðleiðir eru fjarlægðar með þeim afleiðingum að fólk í viðkvæmri stöðu er jaðarsett og útilokað. Varast þarf að ýta enn frekar undir slíka útilokun.

Afhending er ekki móttaka

Við hönnun allra kerfa verður að beita hugmyndafræði algildrar hönnunar sem horfir fyrst til þarfa þeirra sem verða vanalega út undan. Kerfin mega ekki bara virka fyrir flesta eins og hefur viðgengist. Það er engin hagkvæmni fólgin í því að útbúa sérlausnir fyrir afmarkaða hópa þegar upp kemst að höfuðlausnin er útilokandi.

Til að fara inn á stafræn svæði þarf viðkomandi að hafa rafræn skilríki og geta beitt þeim til að sækja umrædd gögn. Stór hópur fólk hefur ekki rafræn skilríki vegna fötlunar og annar hópur hefur slík auðkenni en kann ekki með þau að fara. Þá er því enn ósvarað hvaða kröfum stjórnvöldum er ætlað að mæta í því að tryggja að viðtakendur séu í stakk búnir að skilja eðli máls, t.d. vegna þroskahömlunar eða tungumálaerfiðleika.

ÖBÍ réttindasamtök áskilja sér rétt til að koma að málinu á síðari stigum og lýsir yfir vilja til samráðs um efni frumvarpsins.

Af gefnu tilefni er ítrekað að stjórnvöldum er skylt að hafa virkt samráð við heildarsamtök fatlaðs fólks um ákvarðanir sem varða hagsmuni þess, samkvæmt ákvæðum Samnings Sameinuðu þjóðanna um réttindi fatlaðs fólks (SSRF), enda segir í 3. mgr. 4. gr., „aðildarríkin skulu, þegar

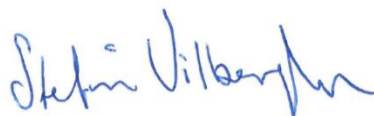
þau undirbúa og beita löggjöf sinni og stefnu samningi þessum til framkvæmda og vinna að ákvarðanatöku um málefni fatlaðs fólks, hafa náið samráð og tryggja virka þátttöku fatlaðs fólks, þ.m.t. fötluð börn, með milligöngu samtaka sem koma fram fyrir þess hönd“.

Ekkert um okkur án okkar!

Með vinsemd og virðingu,

Alma Ýr Ingólfssdóttir
formaður ÖBÍ

Stefán Vilbergsson
verkefnastjóri ÖBÍ